

VÄSTMANLANDS
TINGSRÄTT
Avdelning 2
D 2:4

DOM
2019-12-09
meddelad i
Västerås

Mål nr: B 4839-14

PARTER (Antal motparter: 2)

Motpart

MB Skog Edsbyn AB, 556926-5092
Solsvägen 4
828 95 Viksjöfors

Offentlig försvarare:

Advokat Rolf Klintfors
Advokatfirman SSW HB
Box 12704
112 94 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Christer Sammens
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Gävle
Box 1014
801 34 Gävle

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

MB Skog Edsbyn AB åläggs företagsbot med 2 500 000 kr.

Ersättning

1. Rolf Klintfors får ersättning av staten med 611 575 kr. Av beloppet avser 451 260 kr arbete, 29 880 kr tidspillan, 8 120 kr utlägg och 122 315 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
-

Postadress

Box 40
721 04 Västerås

Besöksadress

Sigurdsgatan 22

Telefon

021-310 400

Telefax

E-post: vastmanlands.tingsratt@dom.se

www.vastmanlandstingsratt.domstol.se; behandling av personuppgifter, se www.vastm

Expeditionstid

måndag - fredag
08:30-16:00

VÄSTMANLANDS
TINGSRÄTT
Avdelning 2
D 2:4

DOM
2019-12-09
meddelad i
Västerås

Mål nr: B 4839-14

Motpart

Stora Enso Skog Aktiebolag, 556009-5589
791 80 Falun

Ombud:

Advokat Tomas Nilsson
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Christer Sammens
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Gävle
Box 1014
801 34 Gävle

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

Talan om företagsbot ogillas.

Ersättning

Stora Enso Skog Aktiebolag får ersättning av staten för dess rättegångskostnader med 2 332 654 kr, varav 2 227 400 kr avser ombudsarvode.

BAKGRUND M.M.

Stora Enso Skog Aktiebolag (i fortsättningen Stora Enso) är en av landets största aktörer inom skogsindustrin. Stora Enso köper in avverkad skog och förser sedan pappersbruk m.fl. med virke. I Stora Ensos verksamhet ingår också att åt olika skogsägare utföra skogsbrukstjänster såsom förvaltning av befintlig skog och återplantering efter avverkning. Även markberedning inför återplantering åtar sig Stora Enso att låta utföra. Markberedning sker för att förutsättningarna för den nya skogen att växa till sig skall bli mer gynnsamma och vid markberedning använder man sig av stora skogsmaskiner avsedda för ändamålet, s.k. markberedare. I likhet med de flesta andra bolag som bedriver samma typ av verksamhet som Stora Enso äger Stora Enso inga markberedare. Stora Enso m.fl. lejer därför ut de markberedningsarbeten som man åtagit sig att utföra till olika underentreprenörer specialiserade på markberedning. I Sverige finns ett antal sådana underentreprenörer. De flesta av dessa är mindre bolag.

MB Skog Edsbyn AB (i fortsättningen MB Skog) är ett bolag som ägs av Magnus Blom. Han startade bolaget år 2013 och bolaget kom att ägna sig åt bl.a. markberedning, ett arbete som Magnus Blom var väl bekant med eftersom han tidigare hade varit anställd inom skogsbranschen under drygt tio år och då bl.a. kört markberedare. Redan under år 2013 inleddes ett samarbete mellan Stora Enso och MB Skog. Stora Enso blev relativt omgående MB Skogs huvudsakliga uppdragsgivare och så kom det sedan att fortsätta att vara. I dag är verksamheten i MB Skog vilande. I stället bedriver Magnus Blom verksamhet i ett annat bolag, nämligen Gävle-Dala Skogstjänst AB (559004-2130). Stora Enso anlitar även det bolaget.

År 2014 hade MB Skog en markberedare och två anställda. De anställda var Henrik Blom (bror till Magnus Blom) och Fredrik Jonsson. Magnus Blom, Henrik Blom och Fredrik Jonsson turades om att köra markberedaren. Huvudsakligen var det så

att Magnus Blom körde kvällar, nätter och helger samt att Henrik Blom och Fredrik Jonsson körde dagtid.

Den 26 maj 2014 ingicks ett avtal mellan Stora Enso (uppdragsgivare) och MB Skog (uppdragstagare). Avtalet innebar att MB Skog med egen utrustning skulle utföra markberedning med harv på Hagge flödesområde, ett område som omfattade ett större antal olika hyggen. Totalt rörde det sig om cirka 550 hektar och arbetet skulle utföras under perioden maj-augusti 2014. I avtalet angavs att var och en av parterna skulle utse en kontaktperson som hade att företräda parten under avtalets bestånd ”och med vilken kontakt skulle ske i samtliga till uppdragsförhållandet hörande frågor” samt att Stora Enso utsåg skogsvårdaren Jan Rosqvist till kontaktperson och att MB Skog utsåg Magnus Blom till kontaktperson. Vidare angavs i avtalet bl.a. följande.

”Uppdragsgivaren kan vid hög brandrisk avbryta allt omdirigera pågående markberedning.”

”Uppdragstagaren skall vid hög brandfara kunna ställa upp med personal för brandvakt vid aktuell arbetsplats till timersättning.”

”Brandriskbedömning och åtgärder runt detta skall ske i dialog med uppdragstagaren.”

Till avtalet fogades allmänna villkor och i dessa angavs bl.a. följande.

”2.2. Uppdragstagaren är ensam ansvarig för och skyldig att ersätta all skada på person eller egendom, inklusive miljöskador, skador på natur och kulturminne, som till följd av vårdslöshet eller försummelse av Uppdragstagaren eller någon av honom anställd eller anlitad person, uppkommer i samband med utförandet av arbete eller annan prestation på grund av avtalet.” (*Tingsrättens anmärkning: Det citerade anges i första stycket under punkt 2.2.*)

”2.5. Uppdragstagaren svarar ensam för att verksamheten bedrivs i enlighet med tillämpliga lagar och förordningar och svarar för eventuella skador som kan uppkomma vid överträdelser enligt vad som anges i 2.2. första stycket ovan.”

Genom avtalet med Stora Enso hade MB Skog att markbereda bl.a. ett hygge i närheten av Seglingsberg inom Surahammars kommun. Arbetet på den platsen kom att utföras under onsdagen den 30 juli och torsdagen den 31 juli 2014. Markberedaren kördes då av Henrik Blom. Under det att han höll på med arbetet den 31 juli 2014 uppstod en brand på hygget. Det var tidigt på eftermiddagen. Efter att förvägs ha försökt släcka branden på egen hand larmade Henrik Blom SOS. Brandförloppet kom sedan att bli mycket utdraget och branden, som brukar benämnas som ”skogsbranden i Västmanland”, fick förödande konsekvenser.

Den 14 augusti 2014 beslutade regeringen att förordna en särskild utredare med uppdrag att bl.a. beskriva och utvärdera den operativa insatsen och det övriga arbetet som bedrivits i samband med branden. I den slutredovisning som utredaren avgav i februari 2015 står bl.a. följande (vilket parterna också bekräftat utgör en god sammanfattning av brandförloppet och räddningsinsatserna).

”Branden startade torsdagen den 31 juli 2014 på ett kalhygge nordost om Seglingsberg i Surahammars kommun, nära gränsen till Sala kommun, i Västmanlands län. Efter en längre tid med varm och torr väderlek uppgick skogsbrandindex denna dag till 5E, dvs. brandrisken var extremt stor. När larmet till SOS Alarm AB togs emot kl. 13.29 uppgavs branden vara ca 30 x 30 meter. Av olika skäl blev räddningstjänstens ankomst till brandplatsen försenad med ca 40 minuter. Branden hade då spridit sig till ett område på ca 400 x 600 meter och snart var även Sala kommun drabbad. Räddningstjänsterna genomförde olika inledande insatser men lyckades inte omringa branden som då spred sig ytterligare. På kvällen brann ett område som kan ha varit så stort som 150 hektar. På lördagen, den 2 augusti, ändrade vinden riktning, vilket ledde till att situationen förvärrades; på kvällen omfattade branden ett område på ca 2 000 hektar. Måndagen den 4 augusti var det mycket varmt och luftfuktigheten var låg, vilket innebar mycket hög risk för snabb brandspridning. Samtidigt ökade vinden. Denna kombination gjorde att läget förvärrades ytterligare; branden spred sig från ca 4 000 hektar mitt på dagen till knappt 14 000 hektar på kvällen. Tisdag förmiddag, den 5 augusti, fattade Länsstyrelsen i Västmanlands län beslut om att ta över ansvaret för räddningstjänsten i Sala kommun, Mälardalens Brand- och räddningsförbund (Surahammar) samt Södra Dalarnas räddningsförbund (Fagersta och Norberg). Samtidigt utsågs en ny räddningsledare med ansvar för hela in-

satsen. Måndagen den 11 augusti bedömdes branden vara under kontroll. Under branden omkom en person och två personer skadades allvarligt. Branden ledde till stora materiella förluster och drabbade ett stort antal skogsägare liksom den ledde till evakuering av ett stort antal personer och hot om evakuering av betydligt flera. Även ett stort antal djur evakuerades.”

Vid sidan av det nu aktuella målet vid Västmanlands tingsrätt om företagsbot pågår eller har pågått tvister vid andra domstolar angående frågor som uppkommit med anledning av skogsbranden i Västmanland. Angående de tvisterna är följande att anteckna. 1) Ett antal försäkringsbolag väckte talan mot Stora Enso vid Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt och yrkade skadestånd med stöd av 32 kap miljöbalken. I mellandom den 30 oktober 2017 förklarade Mark- och miljödomstolen att ”brand genom gnistbildning vid markberedning i aktuellt fall inte kan anses utgöra en sådan annan liknande störning som avses i 32 kap 3 § första stycket 8 miljöbalken”. Efter att försäkringsbolagen hade överklagat mellandomen till Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt fastställde Mark- och miljööverdomstolen mellandomen i dom den 17 oktober 2018. Försäkringsbolagen överklagade Mark- och miljööverdomstolens dom till Högsta domstolen, som den 1 april 2019 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. 2) Bergvik Skog Väst AB (ägare av den mark där branden uppkom) har väckt talan vid Gävle tingsrätt mot Länsförsäkringar Gävleborg (där MB Skogs markberedare var trafikförsäkrad) angående trafikskadeersättning på grund av sakskada. Efter att Gävle tingsrätt hade hänskjutit den frågan till Högsta domstolen för prövning förklarade Högsta domstolen i beslut den 26 februari 2019 att Bergvik Skog Väst AB:s skada hade uppkommit i följd av trafik med motordrivet fordon i den mening som avses i trafikskadelagen. 3) Ett antal försäkringsbolag har väckt skadeståndstalan mot Stora Enso vid Falu tingsrätt. Skriftväxling pågår i det målet.

YRKANDEN

Åklagaren har, med åberopande av 13 kap 6 § och 36 kap 7 § brottsbalken, yrkat att vardera av Stora Enso och MB Skog åläggs **företagsbot** om 5 000 000 kr. Som grund för yrkandena har åklagaren åberopat att bolagen, i utövningen av sin näringsverksamhet gjort sig skyldiga till **allmänfarlig vårdslöshet, grovt brott**, enligt nedan angivna gärningsbeskrivning och att bolagen inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten.

Gärning

Den 26 maj 2014 ingicks avtal mellan Stora Enso Skog AB, uppdragsgivare, och MB Skog Edsbyn AB, uppdragstagare, om markberedning på Hagges flödesområde i Västmanland. I anledning av angivna avtal utfördes markberedningsarbete den 31 juli 2014 av en anställd i MB Skog Edsbyn AB i ett område nordost om Seglingsberg, Surahammars kommun, varvid till följd av arbete med en markberedare brand uppstod genom gnistbildning från maskinens bukplåt, kedjor eller harvtallrikar eller i vart fall uppstått av annan anledning på grund av arbetet med markberedaren. Den brand som uppstod innebar fara för andras liv eller hälsa och fara för omfattande förstörelse av annans egendom och kom att fram till den 4 augusti 2014 utsträckas till ett område av ca 150 kvadratkilometer. Räddningsinsatsen avslutades den 11 september 2014. Branden medförde att skog, bebyggelse och annan fast och lös egendom till enorma värden förstördes.

MB Skog Edsbyn AB och Stora Enso Skog AB har båda av oaktsamhet vållat angivna brand, från dess inledning till dess totala utbredning. Oaktsamheten har bestått i att båda bolagen skulle tillsett att något markberedningsarbete inte utförts på angivna område vid angivna tidpunkt med hänsyn till den brandrisk som förelåg på grund av markförhållanden, temperatur, luftfuktighet och liknande yttre förhållanden. I vart fall skulle båda bolagen tillsett, när nu arbete utfördes, att det på platsen funnits tillgång till brandvakt samt vatten och släckutrustning i en omfattning som nu inte varit fallet. Företrädare för Stora Enso Skog AB har vidare i telefonsamtal den 22 juli 2014 med företrädare för MB Skog Edsbyn AB anvisat dessa utföra markberedningsarbeten även om inte brandvakt funnits.

Med hänsyn till brandens omfattning samt med hänsyn till den stora brandrisk som förelegat på angivna plats vid angivna tidpunkt då arbetet utfördes är brottet att bedöma som grovt.

Vad gäller påståendet att tillgången på vatten och släckutrustning varit otillräcklig har åklagaren sakframställningsvis preciserat detta enligt följande. Markberedaren var utrustad med det vatten och den släckutrustning som den skulle vara utrustad med. Emellertid skulle extra vatten i form av en fristående tank eller liknande liksom pump och slangar ha funnits att tillgå på platsen.

INSTÄLLNINGAR M.M.

Stora Enso har bestritt yrkandet om företagsbot och i anslutning härtill anfört sammanfattningsvis följande. Det är inte utrett att branden uppkom på det sätt som åklagaren gjort gällande. Det vitsordas inte att den brand som uppkom innebar fara för andras liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av annans egendom. Stora Enso har inte begått påstått brott i utövningen av sin näringsverksamhet. Stora Enso har inte varit vårdslös. Om MB Skog skulle anses ha varit vårdslös så ansvarar Stora Enso inte för den vårdslösheten. Stora Enso har, såväl före som under markberedningsarbetet, gjort vad som skäligen kunnat krävas av Stora Enso för att förebygga eventuell brottslighet. Någon underlåtenhet kan inte läggas Stora Enso till last. Stora Enso har inte varit skyldig att avbryta det pågående markberedningsarbetet. Stora Enso har inte vid telefonsamtal med MB Skog den 22 juli 2014 anvisat MB Skog att utföra markberedningsarbeten även om brandvakt inte finns.

Även MB Skog har bestritt yrkandet om företagsbot. I anslutning härtill har MB Skog anfört i sammanfattningsvis följande. Det är inte utrett att branden uppkom på det sätt åklagaren gjort gällande. Utrymme för andra förklaringar finns. MB Skog har inte begått påstått brott i utövningen av sin näringsverksamhet. Det är inte utrett att MB Skog agerat på ett sätt som medfört fara för andras liv eller hälsa eller för

omfattande förstörelse av annans egendom och den brand som uppkom var initialt inte heller sådan att den innebar sådan fara. Det fanns inte någon skyldighet för MB Skog att ställa in markberedningsarbetet den 31 juli 2014.

I händelse av att det skulle anses att det finns förutsättningar för att ålägga MB Skog företagsbot har MB Skog gjort gällande att företagsboten skall jämkas.

Åklagaren har förklarat att han överlämnar till tingsrätten att ta ställning till invändningen om jämkning.

UTREDNING

Förhör har hållits med **Ulrik Johansson** (styrelseordförande och bolagsjurist i Stora Enso) och **Magnus Blom** (ställföreträdare för MB Skog) samt med vittnena **Henrik Blom** (anställd hos MB Skog), **Ciya Hajo** (brandvakt åt MB Skog under ett antal dagar i juli 2014), **Folke Åkerblom** (brandmästare), **Gunnar Johansson** (tidigare deltidbrandman), **Fredrik Eriksson** (brandingenjör), **Göran Cederholm** (tidigare räddningschef), **Hans Olsson** (tidigare anställd hos Stora Enso som skogsskötselchef), **Jan Rosqvist** (anställd hos Stora Enso som skogsvårdare), **Kolbjörn Kindströmer** (skogsentreprenör), **Martin Wallberg** (skogsentreprenör), **Leif Sandahl** (anställd hos MSB som brandingenjör), **Anders Granström** (docent), **Rickard Hansen** (deltidsanställd hos MSB som brandingenjör), **Mattias Strömgren** (anställd hos MSB som olycksutredare och analytiker), **Johan Sjöström** (doktor i fysik), **Anna Henningsson** (räddningschef), **Conny Johansson** (anställd hos Stora Enso som energidirektör), **Eva Stattin** (jägmästare och docent, anställd hos Stora Enso som bl.a. skogsskötselspecialist), **Nils Pettersson** (skoglig doktor, anställd hos Stora Enso som planeringsledare), **Jonas Skyttmo** (skogsentreprenör), **Viveka Beckeman** (anställd vid Sveaskog som chefsjurist), **Magnus Thor** (skogsentreprenör), **Mats Nilsson** (anställd hos Holmen som skogsvårdschef), **Stefan Larsson**

(anställd vid Billerud Korsnäs som skogsvårdsledare), **Tomas Johannesson** (anställd hos Skogforsk som projektledare), **Fredrik Jonsson** (tidigare anställd hos MB Skog), **Daniel Eriksson** (vän till Magnus Blom), **Stefan Levin** (vän till Magnus Blom), **Anders Pettersson** (vän till Magnus Blom), **Fredrik Nymans** (vän till Magnus Blom), **Aram Rubinstein** (helikopterpilot), **Anders Bernelind** (helikopterpilot) och **Anders Nilsson** (tidigare anställd vid ett helikopterföretag som kvalitetschef).

Vidare har genomgåts diverse skriftlig bevisning som åberopats före och under huvudförhandlingen.

Slutligen har spelats upp dels ett antal filmer utvisande markberedningsarbete, dels ett avsnitt av programmet Kalla fakta.

DOMSKÄL

Allmänt om företagsbot

Bestämmelserna om företagsbot återfinns i 36 kap 7-10 a §§ brottsbalken. Om man inskränker sig till de frågor som aktualiseras i målet säger bestämmelserna följande.

För brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet skall, på yrkande av allmän åklagare, näringsidkaren åläggas företagsbot, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Företagsbot skall fastställas till lägst 5 000 kr och högst 10 000 000 kr. När storleken av företagsbot bestäms skall, med beaktande av straffskalan för brottet, särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till näringsverksamheten. Företagsbot får sättas lägre än vad som borde ha

skett om brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionaligt sträng, om näringsidkaren efter förmåga försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa de skadliga verkningarna av brottet eller om det annars finns särskilda skäl för jämkning.

Brandorsak

Åklagaren har gjort gällande att orsaken till att branden uppkom var att det kom gnistor från markberedarens bukplåt, kedjor eller harvtallrikar. I allt fall har åklagaren hävdad att branden uppkom av någon annan anledning som var att hänföra till markberedningsarbetet. Stora Enso och MB Skog har inte vitsordat att det var arbetet med markberedningen som orsakade branden. Åklagaren har alltså att visa att så var fallet. Om åklagaren inte fullgör denna bevisbörda skall talan om företagsbot ogillas utan att några ytterligare sakfrågor behöver prövas. Tingsrätten tar därför först ställning till frågan om brandorsak.

Den markberedare som innehades av MB Skog år 2014 och som kördes av Henrik Blom vid tillfället var en markberedare som enligt uppgift vägde 23 ton. Den var försedd med roterande harvtallrikar av metall. Den var också försedd med metallkedjor på hjulen (något som brukar användas för att minska slitaget på däcken) och en s.k. bukplåt (skyddsplåt) undertill. Utredningen ger klart vid handen att det vid arbete med en dylik markberedare kan uppkomma gnistor när harvtallrikarna, kedjorna eller bukplåten kommer i kontakt med stenar på eller i marken. Detta förhållande synes vara väl känt inom branschen och i princip samtliga hörda som uttalat sig i frågan har gett uttryck för att arbete med en markberedare av aktuellt slag generellt sett är förenat med risk för brand.

Angående de närmare omständigheterna när branden startade har Henrik Blom

omvittnat: Han hade börjat markbereda runt en kulle på hygget. Ett varv runt kullen innebar kanske 100 meters körning. Markberedaren rörde sig med en hastighet om 2 km/tim. Han uppskattar att det tog två till tre minuter för honom att runda kullen. Plötsligt upptäckte han att det brann med lågor på andra sidan av kullen ”där han kört för en stund sedan”. Avståndet från honom till branden var då 30-40 meter.

Klarlagt och, som tingsrätten förstått det, även ostridigt är att några blixtnedslag i området där hygget är beläget inte registrerades den 31 juli 2014.

Vad som sagts i de föregående styckena pekar naturligtvis ytterst starkt på att det var arbetet med markberedningen som orsakade branden. Frågan är om det finns utrymme för någon annan tänkbar orsak till att branden startade. De alternativa förklaringar som förts fram från Stora Ensos och/eller MB Skogs sida – utan att det för den skull angetts att dessa förklaringar skulle vara uttömmande – kan sammanfattas enligt följande. 1) Alla blixtar blir inte registrerade. En icke registrerad blixtnedslag kan ha slagit ned den 31 juli 2014 på den plats där branden startade. 2) En blixtnedslag kan ha slagit ned tidigare, antingen på den plats där branden startade eller en bit därifrån, och gett upphov till glöd i marken på den plats där branden startade; en glöd som sedan, t.ex. genom stark vind, blossat upp till eld. 3) En brand på en annan plats kan ha gett upphov till gnistor som via vinden startade aktuell brand.

Enligt tingsrättens mening framstår de framförda alternativa förklaringarna som i så hög grad osannolika att de inte förtjänar att tas med i beräkningen. I sammanhanget bör särskilt framhållas att Henrik Blom också omvittnat att han inte såg någon blixtnedslag eller hörde något muller den 31 juli 2014 eller ens tidigare samma vecka, att Ciya Hajo omvittnat att inte heller han såg någon blixtnedslag eller hörde något muller tidigare under veckan och att Leif Sandahl omvittnat att marken där branden startade inte var så beskaffad att glöd kunde ligga och pyra för att sedan med tiden blossa upp.

Möjligheten att det var någon annan omständighet än som nu nämnts som föranledde att branden startade anser sig tingsrätten helt kunna bortse från.

Det anförda innebär att åklagaren har visat att det var arbetet med markberedningen som orsakade branden.

Stora Ensos straffrättsliga ansvar

Nästa fråga som tingsrätten tar ställning till är om något straffrättsligt ansvar för branden kan läggas på Stora Enso eller, annorlunda uttryckt, om Stora Enso begått brott i utövningen av sin näringsverksamhet. Om svaret på den frågan är nekande skall talan om företagsbot ogillas såvitt avser Stora Enso.

Inledningsvis vill tingsrätten framhålla följande. I målet har tydligt framkommit att skogsbranden i Västmanland fått till följd att skogsbruksbranschen numera generellt tar mycket allvarigare på brandsäkerhetsfrågor och har mycket större kunskap än tidigare i sådana frågor. Detta gäller inte minst uppdragsgivare och uppdragstagare i fråga om markberedningsarbeten. Det fokuseras aktivt på detta med brandrisk, det studeras bl.a. brandriskprognoser och brandriskkartor och under pågående arbeten förekommer oftare samrådskontakter. Samrådskontakterna har också blivit mer strukturerade och de dokumenteras på ett helt annat sätt än före branden. Vid bedömningen av Stora Ensos straffrättsliga ansvar – och för den delen också MB Skogs straffrättsliga ansvar – måste man i mångt och mycket ta hänsyn till vad som var gängse rutiner inom branschen i tiden före branden och till att aktörerna då inte hade den erfarenhet och kunskap som de numera har.

Efter dessa inledande överväganden gör tingsrätten följande bedömning av Stora Ensos straffrättsliga ansvar.

Några författningar, föreskrifter i övrigt eller riktlinjer som innebar att Stora Enso ådrog sig någon form av ansvar i händelse av att MB Skog agerade vårdslöst vid markberedningsarbetet med skador som följd förefaller inte ha funnits. I vart fall har inte påståtts att så skulle ha varit fallet. Inte heller åtog sig Stora Enso i avtalet med MB Skog något ansvar för vad MB Skog gjorde eller underlät att göra under arbetet. Förenklat uttryckt stipulerade avtalet inte mer än att samråd skulle förekomma, bl.a. om brandriskfrågor, att MB Skog mot ersättning skulle kunna ordna brandvakt vid hög brandrisk samt att Stora Enso vid hög brandrisk hade rätt att avbryta eller omdirigera pågående markberedning (d.v.s. besluta att markberedning tills vidare inte skulle ske eller att markberedning vid en viss tidpunkt skulle ske på annan plats än som var tänkt från MB Skogs sida). Av den utredning som presenterats i målet anser sig tingsrätten kunna dra slutsatsen att avtalet mellan Stora Enso och MB Skog till sitt innehåll i allt väsentligt överensstämde med vad uppdragsgivare och uppdragstagare i fråga om markberedningsarbeten generellt sett brukade avtala. Tingsrätten anser sig vidare kunna dra slutsatsen att branschpraxis också var att ansvaret för att samråd initierades låg på uppdragstagaren i egenskap av den av avtalsparterna som befann sig ute på fältet och därmed hade bäst förutsättningar att utifrån markförhållanden, väderlek m.m. bedöma om och hur markberedningsarbete skulle utföras.

Vad åklagaren har lagt Stora Enso till last är i första hand att Stora Enso underlät att se till att något markberedningsarbete inte utfördes på aktuell plats den 31 juli 2014. I andra hand har åklagaren lagt Stora Enso till last att Stora Enso underlät att se till att det den 31 juli 2014 fanns en brandvakt närvarande (vilket det inte gjorde, se närmare härom under rubriken MB Skogs straffrättsliga ansvar) samt också underlät att se till att det på platsen fanns extra vatten i form av en fristående tank eller liknande liksom pump och slangar. Vidare har åklagaren lagt Stora Enso till last att Stora Enso vid ett telefonsamtal den 22 juli 2014 anvisat MB Skog att utföra markberedningsarbeten även om brandvakt inte fanns närvarande.

När det först gäller den påstådda underlåtenheten att se till att det fanns extra vatten i form av en fristående tank eller liknande liksom pump och slangar har åklagaren åberopat viss information från Räddningsverket från maj 2005. Av informationen framgår dock att det som står skrivet i densamma endast utgör ”tips och råd”. Fråga är alltså inte om några anvisningar som aktörer inom skogsbranschen är skyldiga att följa och som tingsrätten uppfattat de hörda som uttalat sig i frågan förekom det i vart fall i tiden före skogsbranden aldrig att man använde sig av fristående tankar vid markberedning eftersom ett sådant förfarande ansågs medföra alltför mycket besvär och praktiska svårigheter. Enligt tingsrättens mening kan det mot bakgrund av det nu anförda inte sägas att Stora Enso agerade vårdslöst genom att inte se till att det fanns en fristående tank eller liknande liksom pump och slangar att tillgå på platsen.

När det sedan gäller detta med frånvaron av brandvakt den 31 juli 2014 och telefonsamtalet den 22 juli 2014 kan till en början noteras att det är ostridigt i målet att det förekom telefonkontakt mellan Stora Enso (genom Jan Rosqvist) och MB Skog (genom Magnus Blom) den 22 juli 2014. Vidare kan konstateras att Stora Enso intagit ståndpunkterna att bolaget saknade kännedom om att det inte fanns brandvakt den 31 juli 2014 samt att telefonsamtalet den 22 juli 2014 avslutades med att Jan Rosqvist till Magnus Blom sade ”om du bedömer att du behöver vakt skall du ha det, men du får ordna det själv och om du inte får tag i någon får du återkomma”. Det kan också konstateras (vilket tingsrätten också återkommer till under rubriken MB Skogs straffrättsliga ansvar) att MB Skog intagit ståndpunkten att telefonsamtalet den 22 juli 2014 avslutades med att Jan Rosqvist lät meddela att ”om det kändes bättre för Magnus Blom kunde Magnus Blom ordna vakt eller också köra slag i slag” (*Tingsrättens anmärkning: Med att köra ”slag i slag” menas, enligt vad som framkommit, att man kör markberedaren på ett sätt som man normalt inte gör – kortare sträckor fram och tillbaka – för att lättare kunna se en brand som eventuellt uppkommer*).

Det som Magnus Blom och Jan Rosqvist uppgett när de hörts angående de nu aktuella frågorna kan sammanfattas på följande sätt.

Magnus Blom: Den 22 juli 2014 befann han sig i sin sommarstuga i Los och han hade bjudit dit ett antal vänner. Han blev uppringd av Fredrik Jonsson, som då var den som var ute och markberedde. Fredrik Jonsson ville ha en brandvakt. Han ringde till Stora Enso i saken. Eftersom Jan Rosqvist hade semester fick han tala med dennes ersättare. Ersättaren ansåg sig dock inte kunna ta ställning till detta med brandvakt. Efter en stund blev han dock uppringd av Jan Rosqvist. Han och Jan Rosqvist samtalade under kanske fem till tio minuter. Jan Rosqvist godkände att MB Skog hade brandvakt, men sade sig inte kunna ordna fram någon vakt. Enligt Jan Rosqvist var det i sin ordning att han själv ordnade en vakt ”om det kändes bättre”. I annat fall fick MB Skog, enligt Jan Rosqvist, köra slag i slag. Hans slutsatser av samtalet med Jan Rosqvist var att MB Skog, de dagar som bolaget inte hade vakt, skulle köra slag i slag. Efter samtalet med Jan Rosqvist ringde han ett antal samtal för att försöka hitta en brandvakt. Till slut fick han tag i Ciya Hajo varefter denne inställde sig påföljande dag, den 23 juli 2014.

Jan Rosqvist: Han hade semester och den 22 juli 2014 var han på väg i bil till Ullared. Han blev uppringd av Lennart Göransson hos Stora Enso. Lennart Göransson sade att Magnus Blom hade ringt och önskat brandvakt. Eftersom Lennart Göransson ville lämna över frågan till honom ringde han till Magnus Blom. Magnus Blom sade ”att det var torrt och att han ville ha en brandvakt för att känna sig trygg” varvid han svarade ”om du känner så skall du ha brandvakt”. Vidare bad han Magnus Blom att själv ordna en vakt och han tillade att Stora Enso skulle stå för kostnaden. Han upplevde att han och Magnus Blom blev överens om att det skulle finnas en brandvakt fr.o.m. den 23 juli 2014, att om Magnus Blom inte lyckades hitta en vakt så skulle Magnus Blom ringa tillbaka till honom under dagen och att om Magnus Blom inte ringde tillbaka ”så var allt klart”. Magnus Blom ringde aldrig

tillbaka varför han utgick från att en vakt fanns på plats den 23 juli 2014 och framöver. Han kommer inte ihåg om något blev sagt mellan honom och Magnus Blom i frågan huruvida det skulle markberedas med eller utan vakt resterande del av den 22 juli 2014. Han har ingen som helst minnesbild av att han skulle ha sagt något om att köra slag i slag, men samtidigt vill han inte påstå att Magnus Blom ljuger på den punkten. Om Magnus Blom inte hade lyckats ordna en vakt så skulle väl han ha kunnat ordna en vakt via Stora Enso. Eftersom han hade semester ville han dock helst slippa ägna sig åt frågan. Det var därför som han bad Magnus Blom att ordna en vakt.

Stora Ensos påstående om vad som blev sagt vid telefonsamtalet mellan Jan Rosqvist och Magnus Blom den 22 juli 2014 vinner alltså stöd av Jan Rosqvists vittnesmål. Det vinner också stöd av vittnesmålet av Hans Olsson. Enligt Hans Olsson fick han den 1 augusti 2014, d.v.s. dagen efter att branden hade startat, höra av Jan Rosqvist att Jan Rosqvist och Magnus Blom kommit överens om att ”man bara skulle köra om brandvakt var på plats”. Vidare vinner Stora Ensos påstående stöd av Eva Stattins vittnesmål och av en av henne upprättad och av Stora Enso åberopad handling benämnd ”Logg-bok branden i Ramnäs”. Eva Stattin har omvittnat bl.a. att hon efter branden blev ombedd av sin chef att teckna ned ”vad som hänt”, att hon utförde detta uppdrag under tiden 14 augusti - 12 september 2014, att hon under arbetet upprättade den aktuella ”logg-boken”, som väl i praktiken var en internutredning, att hon under arbetet ringde och pratade med Jan Rosqvist samt att hon skrev ned i ”logg-boken” vad Jan Rosqvist berättat för henne. I ”logg-boken” står bl.a. följande (varvid Magnus Blom benämns MB, Lennart Göransson benämns LG, Jan Rosqvist benämns JR och Stora Enso Skog benämns SES). ”22 juli. MB ringer LG o meddelar att han behöver brandvakt. LG ringer till JR o meddelar att MB ringt och begärt att få använda brandvakt. JR ringer MB. JR överenskommer med MB att MB ska anställa brandvakt och att SES ska stå kostnaden. Överenskomms att brandvakten skall vara i tjänst fr o m 23 juli och att MB ska återkomma till JR om han inte får tag i brand-

vakt”.

MB Skogs påstående om vad som blev sagt vid telefonsamtalet vinner stöd av vittnesmålen av Henrik Blom, Daniel Eriksson, Stefan Levin, Anders Pettersson och Fredrik Nymans. Alla dessa har omvittnat att de fanns på plats vid Magnus Bloms sommarstuga i Los och att Magnus Blom efter ett telefonsamtal med någon hos Stora Enso på ett eller annat sätt gav uttryck för att personen sagt att MB Skog skulle eller fick fortsätta att köra om någon vakt inte kunde ordnas. Med något undantag har de tillagt att Magnus Blom också pratade om att det skulle köras slag i slag.

Som tingsrätten ser det framstår utredningen som sådan att det inte går att med säkerhet slå fast hur orden mer exakt föll vid samtalet mellan Magnus Blom och Jan Rosqvist den 22 juli 2014. Vid prövningen av Stora Ensos straffrättsliga ansvar får man därför enligt tingsrätten utgå från att det under samtalet i stort sett inte blev sagt något mer än det som Stora Enso påstått. Följaktligen har åklagarens påstående att Stora Enso vid samtalet anvisade MB Skog att utföra markberedningsarbeten även om brandvakt inte fanns närvarande inte blivit styrkt.

Efter samtalet den 22 juli 2014 förekom ostridigt ingen som helst kontakt mellan Stora Enso och MB Skog förrän på eftermiddagen den 31 juli 2014 då branden redan hade startat. Med hänsyn härtill, till vad tingsrätten kommit fram till i föregående stycke och till att väderförhållandena inte hade förändrats med avseende på temperatur och nederbörd (mer om detta under rubriken MB Skogs straffrättsliga ansvar) kan annat inte anses utrett än att Stora Enso hade fog för att utgå från att MB Skog använde sig av brandvakt den 23 juli 2014 och framåt. Stora Enso kan följaktligen inte, som åklagaren påstått, sägas ha varit vårdslös genom att underlåta att se till det den 31 juli 2014 fanns en brandvakt närvarande.

Återstår så åklagarens påstående att Stora Enso agerade vårdslöst genom att underlåta att se till att markberedningsarbete inte utfördes på aktuell plats den 31 juli 2014.

Relativt många förhörspersoner har uttalat sig angående sådant som har betydelse för prövningen av frågan huruvida Stora Enso borde ha bestämt att något markberedningsarbete inte skulle utföras den aktuella dagen, d.v.s. frågan huruvida Stora Enso borde ha utnyttjat sin rätt att besluta att det pågående markberedningsarbetet skulle avbrytas (besluta om ”körstopp”). Utifrån vad dessa personer sagt och vad som i övrigt framkommit i målet anser sig tingsrätten kunna slå fast följande. När markberedning sker är uppdragsgivaren inte på plats. Uppdragstagaren (entreprenören) får en areal att markbereda och en tidsram för arbetet. Entreprenören har sedan att utföra arbetet i den ordning och på det sätt som entreprenören anser är mest ändamålsenligt och säkert. Av entreprenören och uppdragsgivaren är det entreprenören som sitter inne med mest information om markförhållanden, väderleken lokalt m.m. och som bäst kan bedöma förutsättningarna för arbetet. Entreprenören är, som någon uttryckt det, uppdragsgivarens ”ögon ute på platsen”. Allt bygger på att entreprenören tar ett stort eget ansvar, är självständig och fattar egna beslut. De entreprenörer som håller på med markberedning är generellt också väldigt kunniga och professionella. En entreprenör har alltid möjlighet att ensidigt besluta om körstopp och tycker entreprenören att en fortsatt markberedning för tillfället framstår som för farlig har han en skyldighet att avbryta arbetet. Vid samråd mellan uppdragsgivare och entreprenör är uppdragsgivaren lyhörd för vad entreprenören säger, exempelvis om behovet av brandvakt, och om entreprenören tillfälligt vill avbryta arbetet så kräver inte uppdragsgivaren att han fortsätter köra. Det är ovanligt att en uppdragsgivare tvingar på en entreprenör ett körstopp och föredn i målet aktuella branden var det än mer ovanligt.

På grund av det nu sagda är det tingsrättens uppfattning att det endast i undantags-

fall kan komma i fråga att anse att en uppdragsgivare skall vara skyldig att utnyttja sin rätt att besluta om körstopp. För att en sådan skyldighet skall uppkomma måste krävas att uppdragsgivaren erhåller information som motiverar ställningstagandet att det faktiskt är för farligt att fortsätta arbetet. I nu aktuellt fall är att notera att MB Skog inför Stora Enso aldrig väckte frågan om att avbryta arbetet, utan endast frågan om brandvakt, att det, som tidigare anförts, inte förekom någon som helst kontakt mellan MB Skog och Stora Enso i tiden mellan att telefonsamtalet den 22 juli 2014 ägde rum och att branden startade samt att Stora Enso, som också tidigare anförts, hade fog för att utgå från att MB Skog fortfarande använde sig av brandvakt den 31 juli 2014. Vidare är att notera att Stora Enso av allt att döma saknade vetskap om vilket hygge som MB Skog höll på att arbeta på den 31 juli 2014 och hur detta arbete lagts upp. Detta nämner tingsrätten av det skälet att det framkommit i målet att det, även vid hög brandrisk, kan vara helt i sin ordning att markberedning sker på ett hygge där det exempelvis finns få eller inga stenar eller att markberedning sker nattetid.

Vid en samlad bedömning kan tingsrätten inte komma till annan slutsats än att det inte visats att Stora Enso agerade vårdslöst genom att underlåta att se till att markberedningsarbete inte utfördes på aktuell plats den 31 juli 2014. Den omständigheten att sommaren 2014, särskilt juli månad, var mycket varm och torr i Sverige och att detta knappast kunde undgå någon, ändrar inte ställningstagandet.

Sammanfattningsvis har det inte visats att något straffrättsligt ansvar för branden kan läggas på Stora Enso. Talan mot Stora Enso om företagsbot skall följaktligen ogillas.

MB Skogs straffrättsliga ansvar

Tingsrätten övergår härfter till att ta ställning till om något straffrättsligt ansvar för branden kan läggas på MB Skog, d.v.s. om MB Skog begått brott i utövningen av sin näringsverksamhet. Om svaret på frågan är jakande skall MB Skog åläggas företagsbot eftersom det brott som då begåtts naturligtvis är ett brott som det är föreskrivet strängare straff än penningböter för och då brottet naturligtvis inneburit att MB Skog inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga det brottsliga.

Vad åklagaren har lagt MB Skog till last är detsamma som lagts Stora Enso till last, dock naturligtvis med undantag för påståendet om anvisningen vid telefonsamtalet den 22 juli 2014 om att utföra markberedningsarbeten även om brandvakt inte fanns närvarande.

När det gäller den påstådda underlåtenheten att se till att det fanns extra vatten i form av en fristående tank eller liknande liksom pump och slangar gör tingsrätten ingen annan bedömning än vad som gjorts beträffande Stora Enso (se sid 15). Något vårdslöst agerande från MB Skogs sida i detta avseende kan med andra ord inte sägas ha förekommit.

Vad som skulle kunna grunda ett straffrättsligt ansvar för MB Skog är alltså underlåtenheten att se till att något markberedningsarbete inte utfördes på aktuell plats den 31 juli 2014 eller, i andra hand, underlåtenheten att se till att brandvakt fanns närvarande när arbete nu ändå utfördes. Vid prövningen i den delen vill tingsrätten till en början hänvisa till vad som tidigare (se sid 13) sagts om att man vid bedömningen av det straffrättsliga ansvaret i mångt och mycket måste ta hänsyn till vad som var gängse rutiner inom branschen i tiden före branden och till att aktörerna då inte hade den erfarenhet och kunskap som de numera har. Vidare vill tingsrätten

framhålla att eftersom tingsrätten redan funnit att utredningen framstår som sådan att det inte går att med säkerhet slå fast hur orden mer exakt föll vid samtalet mellan Magnus Blom och Jan Rosqvist den 22 juli 2014 (se sid 18) så får man vid bedömningen av MB Skogs straffrättsliga ansvar utgå från att det som blev sagt vid samtalet var det som MB Skog gjort gällande.

När det gäller vad som faktiskt förevar med avseende på markberedning och brandvakt fr.o.m. den 22 juli till dess att branden startade på eftermiddagen den 31 juli 2014 synes, utifrån vad olika hörda har uppgett, följande kunna antecknas. Under perioden 22-25 juli kördes markberedaren av Fredrik Jonsson på hyggen belägna någonstans mellan Sala och Hedemora. Den 22 juli hade han inte någon brandvakt, men som tidigare framgått hörde han den dagen av sig till Magnus Blom och framställde önskemål om att få en brandvakt. Magnus Blom lyckades efter diverse ansträngningar kontraktera Ciya Hajo för perioden 23-25 juli. Ciya Hajo inställde sig sedan och tjänstgjorde som brandvakt åt Fredrik Jonsson under perioden 23-25 juli. Den 26 juli (en lördag) kördes måhända inte markberedaren därför att Fredrik Jonsson gick på semesterledighet. Eventuellt ägnade Fredrik Jonsson förmiddagen den 26 juli åt att köra klart på ett visst hygge. Om så var fallet hade han Ciya Hajo som brandvakt även då. Den 27 juli kom Henrik Blom till den plats där markberedaren fanns, men det är oklart om han hann köra något den dagen eller ej. I vart fall kontaktade han under dagen Magnus Blom och förklarade att han tyckte att det skulle vara skönt om också han fick en brandvakt. Magnus Blom kontrakterade då Ciya Hajo för ytterligare några dagar. Under perioden 28-30 juli körde Henrik Blom markberedaren med Ciya Hajo som brandvakt varvid markberedningen på det i målet aktuella hygget påbörjades den 30 juli. Den 31 juli kunde Ciya Hajo inte vara brandvakt eftersom han skulle till Västervik och delta i en innebandyturnering. Detta var känt för MB Skog. Enligt vad som hade bestämts mellan MB Skog och ett serviceföretag skulle ett mindre fel på markberedaren åtgärdas den 31 juli. Serviceföretaget ställde dock in reparationen av det skälet att företaget hade fått ett mer

brådskande uppdrag. Den 31 juli kom Henrik Blom att utan brandvakt fortsätta markberedningsarbetet på det i målet aktuella hygget och när branden startade återstod, enligt vad Henrik Blom uppskattar, att arbeta högst en timme innan hela hygget var färdigberett.

Som tingsrätten redan varit inne på var det sommaren 2014, särskilt under juli, mycket varmt och torrt i Sverige. Förutsättningarna för markberedning torde rent generellt ha varit mindre bra på de flesta platser. Redan den 22 juli ansåg uppenbarligen Fredrik Jonsson – låt vara att han då befann sig ett antal mil från Seglingsberg – att förhållandena var sådana att de motiverade brandvakt. Samma bedömning gjorde sedan Henrik Blom när han tog över markberedaren den 27 juli. Varken efter den 22 juli och fram t.o.m. den 27 juli eller under perioden 28-31 juli blev förhållandena mer gynnsamma. Tvärtom höll värmen i sig och det blev än mer torrt i naturen samtidigt som luftfuktigheten i vart fall inte minskade. Trots detta uppkom aldrig inom MB Skog – det kan man sluta sig till av de uppgifter som lämnats av Magnus Blom, Henrik Blom och Fredrik Jonsson – tal om att avbryta markberedningsarbetet (körstopp) eller ens tal om att börja köra markberedaren huvudsakligen nattetid i stället för dagtid. Det framstår för tingsrätten som märkligt. I sammanhanget förtjänar att framhållas att Kolbjörn Kindströmer omvittnat att han redan cirka två veckor innan Västmanlandsbranden startade bestämde sig för körstopp för sina markberedare, som då fanns i Surahammar respektive Skinnskatteberg samt att Martin Wallberg omvittnat att han cirka en vecka innan Västmanlandsbranden startade bestämde sig för körstopp för sina markberedare, som då fanns i närheten av Västerås respektive i närheten av Hällefors.

Tingsrätten kan inte se annat än att MB Skog redan före den 31 juli 2014 av säkerhetsskäl borde ha tillsett att markberedningsarbetet blåstes av. I alla händelser borde MB Skog ha bestämt sig för körstopp den 31 juli 2014, särskilt då bolaget den dagen saknade brandvakt. Den 31 juli 2014 blåste det dessutom på platsen. Det har

framgått redan av vad Henrik Blom berättat. Eftersom det blåste så ökade ju såväl risken för branduppkomst som risken för en snabb brandspridning. Vad som hände var också att den brand som startade spred sig väldigt snabbt.

MB Skog agerade alltså vårdslöst genom att markbereda på platsen den 31 juli 2014. På grund härav och då det befunnits klarlagt att det var arbetet med markberedningen som orsakade den aktuella branden bär MB Skog ett straffrättsligt ansvar för branden. Närmare bestämt gjorde MB Skog sig skyldig till brottet allmänfarlig vårdslöshet och tingsrätten delar åklagarens uppfattning att brottet är att bedöma som grovt.

Den omständigheten att MB Skog ansåg sig ha fått besked av Jan Rosqvist hos Stora Enso att det var i sin ordning att markbereda utan brandvakt bara man körde slag i slag ändrar inte ställningstagandet om straffansvar. MB Skog kunde ju inte utan vidare förlita sig på en bedömning av Stora Enso och dessutom hade ju bedömningen inte gjorts den 31 juli 2014, utan mer än en vecka tidigare.

Storleken på den företagsbot som MB Skog skall åläggas

MB Skog skall alltså åläggas företagsbot. Frågan är hur stor företagsboten skall vara.

Åklagarmyndigheten har utfärdat riktlinjer avseende företagsbot och straff vid miljö- och arbetsmiljöbrott. I praxis har godtagits att dessa riktlinjer används som utgångspunkt vid bestämmande av storleken på en företagsbot. Riktlinjerna upptar dock inte något om företagsbotens storlek i fall då någon av oaktsamhet vållar en större skogsbrand. Inte heller finns, såvitt tingsrätten känner till, något domstolsavgörande som kan ge ledning vid bestämmande av hur mycket MB Skog skall åläggas att betala i företagsbot. Tingsrätten har därför att göra en skälighetsupp-

skattning av företagsbotens storlek.

Straffskalan för allmänfarlig vårdslöshet, grovt brott, är fängelse i högst två år. Att allmänfarlig vårdslöshet således är ett förhållandevis allvarligt brott talar i höjande riktning vid bestämmande av företagsbotens storlek. I samma riktning talar den skada som den aktuella branden orsakade och den fara som den innebar. I sänkande riktning talar att MB Skog inte ägnat sig åt någon systematisk brottslighet som varit av stor omfattning, utan att den nu aktuella oaktsamheten utgjorde en ren felbedömning av engångskaraktär.

Vidare är det tingsrättens uppfattning att man inte kan bortse från att branden på grund av diverse orsaker som MB Skog inte kan lastas för kom att bli onödigt utdragen såväl tidsmässigt som arealmässigt. Under huvudförhandlingen har tydligt framkommit att räddningstjänsten saknade erforderlig kunskap, utbildning och organisation för att på ett ändamålsenligt sätt kunna ta sig an släckningsarbetet. Exempel på omständigheter som nämnts är a) bristande kommunikation och samverkan mellan räddningsledare från olika räddningstjänstdistrikt, b) bristande resurser i form av brandmän och släckningsutrustning, c) brandslangar brann upp till följd varav nya fick rekvireras från ett ställe långt bort, d) felaktiga lägesbilder förekom då och då till följd varav beslut fattades på felaktiga grunder, e) en av två s.k. skyddsavbränningar blev misslyckad och fick negativa i stället för positiva följder samt f) helikoptrar för vattenbombning rekvirerades för sent och användes dessutom i för liten omfattning. – Vidare har framkommit att SOS Alarm av okänd anledning ändrade en korrekt platskoordinatangivelse till en felaktig sådan till följd varav räddningstjänsten från början åkte fel och hamnade på en plats där det inte brann, att plötsliga och oväntade förändringar av vädret ställde till det under släckningsarbetet och att räddningstjänsten inför den 4 augusti 2014 fick en felaktig väderleksrapport från SMHI därför att någon på SMHI ”läst av vädret i Västra Götaland i stället för i Västmanland”.

Vid en samlad bedömning är det tingsrättens uppfattning att en skälig företagsbot, före eventuell jämkning, uppgår till 3 000 000 kr.

Vidare anser tingsrätten att det finns förutsättningar för en viss jämkning av företagsboten. Skälen härför är följande. 1) Efter att Henrik Blom hade uppmärksammat att det börjat brinna försökte han omedelbart släcka branden. Vidare ringde han tämligen omgående till SOS och under samtalet lämnade han en korrekt platskoordinatangivelse. Efter detta samtal såg han till att blockera en sidoväg med sin husvagn så att räddningstjänsten inte skulle "åka fel". Han ringde också ytterligare en gång till SOS för att skynda på räddningstjänstens ankomst. 2) Talan om företagsbot har väckts först fyra och ett halvt år efter branden och sedan har handläggningen vid tingsrätten i viss mån dragit ut på tiden. 3) Det kan inte uteslutas att MB Skog kommer att drabbas av viss skadeståndsskyldighet på grund av det inträffade.

Jämkningsen kan enligt tingsrätten skäligen bestämmas till 500 000 kr.

MB Skog skall alltså åläggas att betala företagsbot om 2 500 000 kr.

Frågor om ersättning m.m.

Stora Enso har i händelse av att talan mot Stora Enso ogillas yrkat ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader med 3 053 318 kr. Av beloppet utgör 2 227 400 kr ombudsarvode (518 tim), 65 780 kr ombudets tidsspillan, 110 000 kr kostnad för rättsutlåtande av Suzanne Wennberg, professor emerita i straffrätt, 39 474 kr diverse övriga kostnader och 610 664 kr mervärdesskatt.

Enligt tingsrättens mening kan kostnaden för rättsutlåtandet av Suzanne Wennberg inte sägas utgöra en sådan kostnad som skäligen varit motiverad för att Stora Enso

skulle kunna ta tillvara sin rätt i målet. Ersättning för rättsutlåtandet skall därför inte utgå. Inte heller skall ersättning för mervärdesskatt utgå. Stora Enso torde vara redovisningsskyldig för mervärdesskatt till följd varav mervärdesskatten inte utgör någon kostnad för bolaget.

Mot Stora Ensos ersättningskrav i övrigt finns inte något att erinra.

Stora Enso skall följaktligen tillerkännas ersättning av allmänna medel med $(2\,227\,400 + 65\,780 + 39\,474 =) 2\,332\,654$ kr.

Rolf Klintfors har begärt ersättning för 327 timmars arbete, 24 timmars tidsspillan och diverse utlägg med totalt 611 575 kr inkl. mervärdesskatt. Mot det kravet finns inte något att erinra.

MB Skog är ett mindre bolag med, såvitt framkommit, inte alltför god ekonomi. På grund härav och då MB Skog ålagts företagsbot om 2 500 000 kr bör kostnaden för offentlig försvarare helt stanna på staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (TR-01)

Till Svea hovrätt ställt överklagande skall ha kommit in till tingsrätten senast den 30 december 2019. Prövningstillstånd krävs.

På tingsrättens vägnar

Hans-Åke Nygren

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.